

THEMA 5 {Avondmaalsdienst}

Welke richting ga je op?

** bekering als koerswijziging **

Handelingen 9:1-20 (NBV)

1. Intussen bedreigde Saulus de leerlingen van de Heer nog steeds met de dood. Hij ging naar de hogepriester [2] met het verzoek hem aanbevelingsbrieven mee te geven voor de synagogen in Damascus, opdat hij de aanhangers van de Weg die hij daar zou treffen, mannen zowel als vrouwen, gevangen kon nemen en kon meevoeren naar Jeruzalem.
3. Toen hij onderweg was en Damascus naderde, werd hij plotseling omstraald door een licht uit de hemel.
4. Hij viel op de grond en hoorde een stem tegen hem zeggen: 'Saul, Saul, waarom vervolg je Mij?'
5. Hij vroeg: 'Wie bent U, Heer?' Het antwoord was: 'Ik ben Jezus, die jij vervolgt.'
6. Maar sta nu op en ga de stad in, daar zal je gezegd worden wat je moet doen.'
7. De mannen die met Saulus meereisden, stonden sprakeloos; ze hoorden de stem wel, maar zagen niemand.
8. Saulus kwam overeind, en hoewel hij zijn ogen open had, kon hij niets zien. Zijn metgezellen pakten hem bij de hand en brachten hem naar Damascus.
9. Drie dagen lang bleef hij blind en at en dronk hij niet.
10. In Damascus woonde een leerling die Ananias heette. In een visioen zei de Heer tegen hem: 'Ananias! Hij antwoordde: 'Ik luister, Heer.'
11. Daarop zei de Heer: 'Ga naar de Rechte Straat en vraag daar in het huis van Judas naar iemand uit Tarsus die Saulus heet. Hij is aan het bidden, [12] en hij heeft in een visioen gezien hoe een man die Ananias heet, binnenkomt en hem de handen oplegt om hem weer te laten zien.'
13. Ananias antwoordde: 'Heer, van veel kanten heb ik gehoord over deze man en over al het kwaad dat hij uw heiligen in Jeruzalem heeft aangedaan.'
14. Bovendien heeft hij toestemming van de hogepriesters om hier iedereen die Uw naam aanroept in de boeien te slaan.'
15. Maar de Heer zei: 'Ga, want hij is het instrument dat Ik gekozen heb om Mijn naam uit te dragen onder alle volken en heersers en onder al de Israëlieten.'
16. Ik zal hem tonen hoezeer hij moet lijden omwille van Mijn naam.'
17. Ananias vertrok en ging naar het huis, waar hij Saulus de handen oplegde, terwijl hij zei: 'Saul, broeder, ik ben gezonden door de Heer, door Jezus, die aan u verschenen is op de weg hierheen, om ervoor te zorgen dat u weer kunt zien en vervuld wordt van de Heilige Geest.'
18. Meteen was het alsof er schellen van Saulus' ogen vielen; hij kon weer zien, stond op en liet zich dopen, [19] en nadat hij gegeten had, kwam hij weer op krachten. Hij bleef enkele dagen bij de leerlingen in Damascus [20] en ging onmiddellijk in de synagogen verkondigen dat Jezus de Zoon van God is.

PREEK

In de vorige themapreek had ik het over het zoeken naar een seculiere (buiten-Bijbelse) 'gelijkenis' van de waarheid. Intussen heb ik er een gevonden die ons kan helpen om te begrijpen wat er met Saul gebeurt in Hand. 9.

Een oorlogsschip is op weg naar een oefening op zee. Het is mistig en het zicht is slecht; de kapitein blijft daarom de hele nacht op de brug. Op een gegeven moment waarschuwt een matroos: "Licht aan stuurboord!" "Beweegt het of blijft het op koers?", vraagt de kapitein. "Op koers", luidt het antwoord. Dat betekent een ramkoers – er moet iets gebeuren. De kapitein beveelt: "Sein naar dat schip: een aanvaring dreigt. Advies om je koers 20 graden te wijzigen." Een signaal komt terug: "Advies naar jou om je koers 20 graden bij te stellen." De kapitein zegt tegen de matroos: "Verzend dit bericht: 'Ik ben kapitein! Verander je koers 20 graden.'" "Ik ben matroos tweede klasse", komt het antwoord. "U kunt beter bijdraaien." De kapitein is inmiddels witheet. "Zend: Ik ben een oorlogsschip. Jij stelt je koers bij!" Dan komt het bericht terug: "Ik ben een vuurtoren."

De ervaring van Saul is als die van de kapitein op dit oorlogsschip. Hij denkt dat hij volledig *in control* is, en alles weet. En dan komt hij erachter dat hij bakzeil moet halen! De rest van zijn leven deelt hij zijn ervaring met anderen. "Er is een vuurtoren – Jezus Christus. Advies om je koers te wijzigen."

De plotselinge 'aanvaring' van Saul met de opgestane Heer Jezus wordt drie keer verteld. De eerste keer door Lucas, in Hand. 9. En twee keer door Paulus (voorheen Saul/Saulus), in Hand. 22:3-16 en 26:4-23. Telkens met net een paar andere accenten. Kennelijk is dit bekeringsverhaal heel belangrijk. Lucas wil dat zijn lezers het drie keer onder ogen krijgen!

Meer algemeen geldt dat *bekering* een centraal motief is in het boek Handelingen. Tijdens zijn toespraak op de Areopagus in Athene (themapreek 4), zei Paulus (17:30): **"God dan verkondigt... nu overal aan alle mensen dat zij zich moeten bekeren."** Deze oproep is heel algemeen. *Overal. Alle mensen.* En ook heel indringend: *Nu. Moeten. Bekeren.* En: het is *God* zelf die aandringt op bekering.

Als je het hele boek Handelingen doorleest, kom je voortdurend oproepen tot bekering tegen, en ook allerlei bekeringsverhalen. (Zie bijvoorbeeld hoofdstuk 8, en hoofdstuk 10.)

Ik weet niet hoe dit bij jou is, maar zelf houd ik erg van bekeringsverhalen. Ik vind het geweldig om te horen of te lezen over voormalige gangleiders of drugsdealers, martial arts-kampioenen of moslimfundamentalisten die Jezus ontmoetten en een totaal ander leven zijn gaan leiden. Zulke *xtreme makeovers* stimuleren mijn geloof! Tegelijk voelt het soms ook wat dubbel. Want ik heb zelf nooit in de gevangenis gezeten, of aan hekserij gedaan; ik heb ook geen koppen gesneld, of mensen opgegeten (althans, voor zover ik weet ☺). Kortom, ik heb geen heftig keerpunt in mijn leven; geen *Damascus Road Experience*, zoals dit in het Engels heet. En dat vind ik soms gewoon haast 'jammer', als je snapt wat ik bedoel.

Misschien herken je hier iets van, vooral als je christelijk bent opgevoed. Het roept ook wel vragen op, rondom het onderwerp bekering. Bijvoorbeeld deze basisvraag: wat is eigenlijk bekering? Betekent het 'in de goot liggen' en dan eruit gehaald worden? Is het een overgang van religie? Bijv. een overgang van Jodendom naar christendom? Is er rondom bekering een bijzondere geestelijke ervaring nodig? Of kan het bij bekering ook gaan om bijvoorbeeld andere keuzes maken?

Leven deze vragen ook bij jou? Ik hoop het! Want in deze preek wil ik proberen om een stukje verder te komen in het vinden van antwoorden.

We beginnen met vers 1. **Intussen bedreigde Saulus de leerlingen van de Heer nog steeds met de dood.** 'Nog steeds' – want Saulus was hier al eerder mee bezig. Dat lezen we in Hand. 8:3: **'Saulus probeerde de gemeente te vernietigen...'**

Het Griekse woord dat is vertaald met 'vernietigen' staat voor een ernstige beschadiging van het menselijk lichaam. Een gapende wond zoals een wild dier die zou kunnen veroorzaken. De meedogenloosheid waarmee Saulus de christenen vervolgt, en ze achtervolgt tot in Syrië toe, is *beestachtig*. Deze associatie klinkt door in vers 1 van hoofdstuk 9. De HSV schrijft dat Saulus **'brieste van dreiging en moord'**. Je kunt ook vertalen dat hij **'snoof van moorddadige dreiging'**.

– Als een *draak*, inderdaad!

In de Oudheid stond een draak voor een levensgevaarlijk dier dat een schat bewaakte. In Hand. 7 bewaakte Saul de kleren van de mannen die stenen gingen gooien naar Stefanus, de eerste christelijke martelaar (7:58). Kort daarna werd Saul de fanatieke, vuurspuwende 'schatbewaarder' van de Joodse traditie zoals hij die interpreteerde.

De doldrieste Saul als draak: dit beeld keert terug in vers 18, wanneer hij de handen opgelegd krijgt:

Meteen was het alsof er schellen van Saulus' ogen vielen... Het woord 'schellen' kan ook *schubben* aanduiden – de schubben van een reptiel, zoals een draak.

Ik moet dan gelijk denken aan de geschubde ogen van Eustace – de 'draak van een jongen' uit deel 3 van de Kronieken van Narnia. Ook al is Eustace lang niet zo'n erge draak als Saul was, toch moet ook hij veranderen. En die transformatie komt tot stand na zijn ontmoeting met Aslan de leeuw, oftewel Jezus!

(Zie je de leeuw in zijn pupil?)

Eustace is verwend, hebzuchtig en egoïstisch. Hij gedraagt zich alsof de hele wereld om hem draait. Anderen lijden daaronder, maar op een gegeven moment krijgt Eustace hier zelf ook echt last van. Hij is eenzaam en ongelukkig. Eustace probeert zichzelf te veranderen, zijn drakenschubben af te krabben, maar ze komen telkens weer terug. Dan zegt Aslan, in *De reis van het Drakenschip*: "Je zult het mij moeten laten doen. Laat mij je maar uitkleden." Eustace voelt heftige, diepe pijn wanneer zijn drakenhuid wordt afgestroopt. Aslan doet hem zijn zonden voelen, terwijl Hij hem ervan bevrijdt. Daarna bekleedt Aslan hem met nieuwe kleren.

Ook Paulus de draak moet worden 'getemd' – onder het gezag van Jezus worden gebracht, en worden 'ont-draakt'. Dat begint hier: **3. Toen hij onderweg was en Damascus naderde, werd hij plotseling omstraald door een licht uit de hemel.** [4] Hij viel **op de grond** en hoorde een stem tegen hem zeggen: 'Saul, Saul, waarom vervolg je Mij?'

Ook Paulus de draak moet worden 'getemd' – onder het gezag van Jezus worden gebracht, en worden 'ont-draakt'. Dat begint hier: **3. Toen hij onderweg was en Damascus naderde, werd hij plotseling omstraald door een licht uit de hemel.** [4] Hij viel **op de grond** en hoorde een stem tegen hem zeggen: 'Saul, Saul, waarom vervolg je Mij?'

Paulus valt op de grond (lett.: aarde), verblind door een fel licht uit de hemel – let op de tegenstelling. Saul wordt geveld, op de knieën gedwongen. Hij is de regie helemaal kwijt. Saul verliest de controle over zijn eigen lichaam. En die over de lichamen van aanhangers van de Weg, zoals de eerste volgelingen van Jezus worden genoemd. Jezus wijst hem erop dat deze mensen bij Hem horen. Saul meende dat hij gevaarlijke aanhangers van een dode ketter vervolgde. Maar Jezus maakt hem duidelijk dat Hij leeft! En dat Hij heel nauw is verbonden met zijn volgelingen. Wie aan christenen komt, komt aan Christus zelf! *Christenvervolging* = *Christusvervolging*. De kerk als 'lichaam van Christus' – dit is meer dan een beeld, het is een diepe geestelijke realiteit. Paulus zou er later met liefde over schrijven...

Maar onderweg naar Damascus is hij nog stekeblind. Eerst leefde hij figuurlijk in de duisternis – en nu dus ook letterlijk. Als een kind moet hij aan de hand meegenomen worden (vers 8).

Voor lezers uit de tijd van Lucas komt dit heel zwak over, heel onmannelijk ook. Een echte man is onafhankelijk, sterk, autonoom! Maar Lucas laat hier al doorschemeren dat idealen van kracht en mannelijkheid voor volgelingen van Jezus niet het hoogste doel zijn. Elke discipel, vrouw en man, is afhankelijk van Gods genade en van zijn kracht-in-zwakheid. En soms gebeurt er iets in je leven waardoor je weer even ervaart dat dit echt zo is!

Misschien herken je wat ik bedoel...?

De *Damascus Road Experience* is het verhaal van een dramatische koerswijziging. Mocht je wat moeite hebben met het woord bekering, dan zou ik zeggen: overweeg de term 'koerswijziging'. Dat past heel goed bij wat Lucas ons wil zeggen. De woorden 'wandelen' en 'weg' komen vaak voor bij Lucas – en meer dan waar ook in het NT. Als mensen zijn wij allemaal op weg, we zijn wandelaars, pelgrims. Het probleem is alleen dat sommige mensen op een doodlopende weg lopen, zoals Saul. Of dat we zijpaden of dwaalwegen zijn ingeslagen, die ons afleiden van de hoofdweg. Of dat we wandelen op een weg vol gaten, waardoor we steeds struikelen en bijna niet vooruitkomen. Deze beelden gebruikt de profeet Jesaja, die Lucas aanhaalt in hoofdstuk 3:4-5: **De stem van een die roept in de woestijn: Maak de weg van de Heer gereed, maak Zijn paden recht. Elk dal zal geslecht worden en elke berg en heuvel zal geslecht worden; de kromme wegen zullen recht worden en de oneffen wegen tot effen wegen...**

Bekering begint met God. Hij opent voor ons de weg zodat wij kunnen antwoorden, en van koers veranderen. Hierbij kan het ook gaan om een kleine koersverandering. Het kan zijn dat die op dit moment nodig is in jouw leven. Ik wil je aanmoedigen om jezelf op dit punt te onderzoeken. Dat hoort bij de viering van het Avondmaal, wat we zo direct hopen te doen. Dat je jezelf afvraagt: *welke weg heb ik de afgelopen week of weken bewandeld? Bijvoorbeeld: ben ik misschien te actief geweest op de digitale snelweg? Heb ik daar plekken bezocht waar ik niet moet zijn? Welke richting ga ik als het gaat om mijn besteding van vrije tijd en mijn geld? Als ik doorga op de weg die ik nu bewandel in de relatie met mijn collega's, of burens; met mijn partner, of met mijn kinderen, of met mijn ouders, waar brengt dat mij (of ons) dan over een paar jaar?*

Kortom: vraag jezelf af (en vraag eventueel aan God, en mensen om je heen) of er misschien een koerswijziging nodig is in je leven. En vraag aan Jezus of Hij je wil helpen om die verandering ook daadwerkelijk te beginnen. Bedenk daarbij dat ook een kleine bijstelling op de lange termijn grote gevolgen kan hebben. Een olietanker die 1 graad van richting verandert, komt aan de overkant van de oceaan op een heel andere plek terecht. Jouw en mijn leven is zo'n olietanker, en het leven van de gemeente ook. Veranderen is moeilijk. Maar elke kleine koerswijziging doet ertoe!

In het geval van Saul is die koerswijziging groot en heel heftig. Hij die meent de dingen goed te zien en te weten, ziet ineens niets meer, en hij weet het ook niet meer. De oorlogsbootkapitein stuit op een vuurtoren; de draak ontmoet zijn Meester.

Let wel, Saul bekeert zich niet tot 'het christendom', maar tot de persoon van Jezus, de opgestane Heer. Het eerste, directe effect van die onverwachte ontmoeting is een *breakdown*, een totale desoriëntatie. Drie lange dagen en nachten van duisternis, en vasten (Saul eet en drinkt niets). Maar daarna volgt een *breakthrough*, een heroriëntatie. Anders gezegd: een roeping. Je zou haast zeggen: een dubbele roeping. Kijk maar mee!

De profetische aankondiging van de roeping van Saul lezen we in vers 15. **Maar de Heer zei [tegen Ananias]: 'Ga, want hij is het instrument dat Ik gekozen heb om Mijn naam uit te dragen onder alle volken en heersers en onder al de Israëlieten.'** Eerder had God het volk Israël gekozen, en daarna de twaalf apostelen. En nu is Saul het 'instrument', letterlijk: het aarden vat, de pot die God wil gaan gebruiken om de naam van Jezus bekend te maken. De 'volken en heersers' [koningen] worden het eerst genoemd, en daarna de Israëlieten. De missie van Saul en de kerk – en die van De Lichtboog – is grensoverschrijdend. Peter zal hier in de volgende preek verder op ingaan, naar aanleiding van Hand. 10. Onze missie is ook internationaal. Volgende week besteden we hier speciaal aandacht aan tijdens de zendingszondag. God had immers een *wereldwijde* redding beloofd. Denk aan de profetie van Joël, zoals deze wordt aangehaald in Hand. 2:21: **Dan zal ieder die de naam van de Heer aanroept worden gered.** Dit geldt ook voor Saul zelf. Hij ontvangt de genade en de vergeving van Jezus, die hij had vervolgd.

Het tweede onderdeel van zijn roeping lezen we in vers 16: **'Ik zal hem tonen hoezeer hij moet lijden omwille van Mijn naam.'** Net als Jezus, wiens Naam hij zou verkondigen, zou ook Saul zijn kruis op zich moeten nemen. Binnen een paar dagen wordt de vervolger van de Naam een vervolgde omwille van de Naam! In het duister van de nacht moet Saul vluchten uit Damascus, via een mand over de stadsmuur (Hand. 9:25).

Het sluitstuk van de bekering (en roeping) van Saul volgt op het eind van ons tekstgedeelte. **17. Ananias vertrok en ging naar het huis, waar hij Saulus de handen oplegde, terwijl hij zei: 'Saul, broeder...'** Hier begint het al. Saul de voormalige vuurspuwer ontvangt een onverwacht, warm welkom door Ananias! Deze legt Saul de handen op en noemt hem 'broeder'. Saul maakt deel uit van de familie van God. Onder handoplegging wordt hij vervuld van de Heilige Geest, [18] ... **kon weer zien, stond op en liet zich dopen.** Kort daarna zoekt hij de leerlingen in Damascus op (vers 19). Kennelijk hoort het jezelf laten dopen, en jezelf aansluiten bij medegelovigen ook bij 'bekering'. Bij de bekering van Saul, en ik denk ook meer algemeen.

Daar wil ik tot slot op ingaan. Wat nemen we mee uit dit beroemde verhaal uit Hand. 9? Wat leren we over bekering? Ik noem vier aspecten.

1. Bekering betekent een *ontmoeting met Jezus*, de opgestane Heer. Dat hoeft niet heel spectaculair. Maar het betekent wel op je knieën gaan. En jezelf aan Hem overgeven, met haar en (draken)huid. Zodat Hij jouw leven (je gedachtewereld, je diepste verlangens, en je handelen) kan aanraken en vernieuwen door zijn Geest. Mocht je dit nog nooit hebben gedaan: vraag dan zo direct aan Jezus of Hij je wil 'ontdraken'. Of Hij je vrij wil maken van je egoïsme, of je hebzucht – of waar je ook maar aan vastzit. Zodat je beschikbaar kunt zijn voor Hem.
2. Want het tweede element van bekering is: *dienstbaar (willen) zijn*. Jezelf beschikbaar stellen voor wat jouw bijdrage kan zijn in Gods koninkrijk, inclusief De Lichtboog. Als je hier onzeker over bent, kun je Jezus vragen ook vragen om jou te leiden naar jouw roeping binnen Gods missie met zijn wereld en zijn kerk. Bekering en taak/opdracht, of roeping – *conversion* en *commission*, in het Engels – liggen in elkaars verlengde.
3. Een derde aspect, misschien wel het moeilijkste voor ons, is het aanvaarden van lijden. Wandelen op de weg van het Koninkrijk betekent dagelijks je kruis opnemen. Offers brengen. Bijvoorbeeld in tijd, of geld, of comfort. Of in het verdragen van onbegrip (of erger) van mensen om je heen.
4. Bij bekering hoort ook dat je je laat dopen, mocht je nog niet gedoopt zijn (dit kan tijdens de Paasdienst in 2017 – zelfs met huid en haar, oftewel onderdompeling; *save the date!*). En: dat je je aansluit bij het Lichaam van Christus, zijn gemeente. Want Jezus verbindt zich niet alleen met individuen, maar juist ook met groepen volgelingen.

In de kern is bekering *all about Jesus*. Jezus is als een vuurtoren: zijn Geest doorlicht ons leven, en laat zien wanneer een koerswijziging nodig is. Hij is onze gids op onze pelgrimstocht. En Hij is onze gastheer bij het 'familiediner'. Jezus geeft ons aan elkaar, en Hij geeft zichzelf aan ons.

Amen